

The book cover features a dark, abstract landscape with shades of blue, purple, and black. At the top, there are stylized white flowers and a circular graphic divided into orange and pink sections. The author's name is printed in a dark blue font, and the title is in large, bold, orange letters.

Irene Zidan

ISÄNI
APPELSIININ-
KUKKIEN
MAASTA

WSOY

Irene Zidan

**ISÄNI
APPELSIININ-
KUKKIEN
MAASTA**

romani

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© IRENE ZIDAN JA WSOY 2024
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-51038-4
PAINETTU EU:SSA

Aseistautuneet miehet ovat tunkeutuneet yli rajan. Niin kertovat otsikot puhelimeni tahraisella näytöllä. En avaa yhtäkään artikkeleista. Lapseni Ada ja Akseli nukkuvat vieressäni hennot raajat sinne tänne sojottaen. Akseli on sikeässä unessa suu raollaan. Tummat silmäripset kaartuvat poskien ylle. Haistan Adan vaippaan yöllä tulleen pistävän pissan, jonka lemu sekoittuu lakanoihin tiivistyneeseen hikemme hajuun.

Ada liikahtelee levottomasti, aistii kai minun heräneen. Pienen pään paino kivistää käsivarttani, ja kun korjaan asentoani, Ada tarrautuu tiukemmin kiinni avaamatta silmiään. Ajattelen rajaa, jota en ole koskaan oikeasti nähnyt. Häkkiä ja rautaisia kehikkoja upotettuina ruosteiseen maahan. Maa on niin kuivaa, että sen voisi luulla kuolleen. Silti se puskee itsepäisesti elämää.

»Äiti, onko jo aamu?» Akseli kysyy ääni karheana.

»On joo.»

»Voinko herätä?» hän sanoo ja suoristautuu istumaan.

»Tietysti voit.»

»Noustaanko yhdessä? Pelottaa mennä olohuoneeseen yksin.»

Ada pomppaa pystyyn veljensä perässä. Pian maanittelen heitä avaamaan vuorotellen suunsa ammolleen ja kierrätän hammasharjaa valkeilla rivistöillä. Kun kaivan keittiön kaapista molemmille ksylitolipastillit ja d-vitamiinit, he seisovat rinnakkain kuin linnunpoikaset. Napsautan kahvinkeitTIMEN päälle. Oskar nukkuu sohvalla, hän ei saa pienten raajojen sotkussa unta. Akseli haluaa katsoa piirrettyä ja Ada roikkuu jalassani anovana, kun kaivan kuivahtaneita ruisleipiä pussista. Tunnen painon rinnassani, sillä rajan yli meneminen on aina peruuttamatonta. Sillä on seurauksia. Tiedän sen. Pitäisi puhua isän kanssa tilanteesta siellä jossain, koska sellainenhan nyt on taas käsillä. Tilanne.

»Odota rakas, äiti tekee aamupalaa. Menetkö herättämään isin?» sanon, turhaan, sillä Ada vilkaisee vain nopeasti sohvan suuntaan ja ojentaa kätensä taas minua kohti.

Oskar kuulee sanani, kuten olen tarkoittanutkin, ja nousee vartalo kankeana istumaan. Jonglööraan kahden lapsen ja aamupalatarvikkeiden kanssa, kunnes Oskar on toennut herätyksestään ja auttaa kantamalla kahvikupit pöytään. Hän vilkaisee jääkaapin oveen teipattua kalenteria ja muistuttaa, että Akselilla on pian syntymäpäivä. Poika on toivonut juhliä ostoskeskuksen sisään rakennetussa isossa leikkipuistossa. Vien hänet sinne harvoin, sillä paikka ahdistaa minua. Kun Akseli katoaa muiden lasten joukkoon sokkeloisten kiipeilyratojen uumeniin, mieleeni tulvii kuvia kauheuksista, joita voi tapahtua, kun hän ei ole katseeni alla.

Oskar unohtuu silmäilemään ruokapöydässä puhelintaan.

»Oletko ehtinyt lukea uutisia? Näistä yhteenotoista.»

»Huomasin joo.»

»Hurjalta vaikuttaa.»

»Joo.»

Akseli on television pauloissa. Kurkunviipaleet ja leipä odottavat koskemattomina lautasella. Väläytän television sulkemista, jos aamupala ei maistu, ja Akseli alkaa nakertaa juustoa leipänsä päältä.

Rajan yli. Jos olisin vahvempi, oikeanlainen ihminen, avaisin uutiset ja selvittäisin, mistä on kyse. Olisin huolissani. Soittaisin isälle. Sen sijaan hoputan taas Akselia – tällä kertaa vähän lempeämmin – syömään leipäänsä, ei vain juustoa. Silitän hänen tukkaansa, joka on alkanut tummua, tavoitella omien hiusteni sävyä.

Lapset vapautuvat pöydästä. Kerään lautaset ja huuhton margariinin jättämät rasvatahrat lavuaariin ennen kuin asettelen lautaset pesukoneeseen. Oskar tuijottaa yhä puhelintaan. Hän on kiinnostunut tilanteesta siellä jossain ikään kuin se koskettaisi häntä itseään. Hän jaksaa vielä kiinnostua, sillä on lähtenyt seuraamaan kauheutta takamatkalta.

»Amira, tämä vaikuttaa tosi vakavalta», hän sanoo ja nostaa katseensa minuun. »Siellä käydään ihan taisteluita. Anna niiden lautasten olla, voin hoitaa ne myöhemmin. Kannattaisi vilkaista uutisia.»

»Ne jäävät sitten kuitenkin pöytään.»

»Okei. Ajattelin, että kiinnostaisi.»

»Myöhemmin. Lapset hyppivät kohta seinille, jos eivät pääse ulos.»

Hoputan Adaa ja Akselia vessaan, jotta voimme lähteä pihalle. Keräilen lapasia, pipoja ja kenkiä kahteen valmiiseen kasaan. Pihalla Akseli haluaa mahdollisimman hurjat pyörrevauhdit keinussa, joten pyörityn keinun metalliketjuja yhä kireämmälle kierteelle. Akselia katsellessani muistan, millaisena mylläkkänä makkaravauhdit tuntuivat lapsena vatsassa. Isä pyöritytti aina vielä yhden kierroksen lisää, kunnes metalliketjut kirskahtelivat. Isä katselee varmasti tällä hetkellä jo uutisvirtaa.

Keinu viihdyttää lapsia vain hetken. Pian Oskar tehtailee hiekkakakkuja Adalle ja Akseli kaivaa kuoppaa ja pohtii, voisiko kaivaa tunnelin aina Maan toiselle puolelle asti. »Ehkä», sanon. Joudun pinnistelemaan, että pystyisin keskittymään hiekkaan. Ovatko aseistautuneet menneet rajan yli maan alle kaivettuja tunneleita pitkin? Ei, uutiskuvassa he hajottivat ilkeän näköisen metalliaidan.

Tarjoudun laittamaan lounasta, jotta voisin olla yksin. Hengittelen hetken hiljaisuutta autiossa kodissa.

Lapset ovat jättäneet merkkejä itsestään kaikkialle, legoja ja lattialle unohtuneita paitoja ja sukkia. Vilkaisen puhelinta nähdäkseni kellon. Näytöllä on monta uutisotikkoo sieltä jostain. Olemme taas maailman huomion keskipisteessä. Äärijärjestö on hyökännyt asuinalueille ja sotilastukikohtaan rajan tuntumassa. Kaistaleelta ammutaan raketteja kaupunkeihin. Katson uutiskuvaa pikkukaupungista. Arki on kaikonnut kaduilta, vain sotilasajoneuvo ajaa tiellä. Maisemassa on jotain tuttua, vaikka en ole käynyt paikassa, josta kuva on otettu. En muista käyneeni. Silti tunnistan siisteihin riveihin rakennetut matalat, vaaleat kerrostalot, joissa on punaiset tiilikatot.

Palmut reunustavat autotietä. Epäilen, voivatko tiedot pitää paikkansa. Useimmiten väkivalta on rajan toisella puolella. Kuulen rappukäytävästä lasten kirkkaat äänet, ja pian avain raapii ulko-oven lukkoa.

»Lapset halusivat tulla perässäsi», Oskar sanoo. »Tiedätkö, mietin tuossa hiekkalaatikolla, pitäisikö sinun soittaa isällesi. Varmistaa, että sukulaisillasi on kaikki kunnossa.»

Isän nauru pihisi olohuoneessa, kun hän antautui leikkeihin kanssamme. Joskus hän oli potilas, jolle sain syöttää vettä lusikalla, ja toisinaan hevonen, jolla ratsastin olohuoneen poikki. Tunsin isän lapaluut käsieni alla. Sairaudesta ja vuodelepo olivat syöneet lihat luiden ympäriltä. Äiti sanoi sairastelun johtuvan vankeudessa vietetystä ajasta. Heilahtelin kyljeltä toiselle. Isä keikautti minut aina viime hetkellä taas kohti toista kylkeä. Hänen hiuksensa olivat tummat ja vallattoman kiharat. Kun upotin sormeni pehkoon, ne tuntuivat rasvaisilta. Isä kiusoitteli minua ja sisartani Elliä. Hän mietti vakavalla äänellä, haluaisimmeko oikeasti syödä karkkia tai lähteä retkelle kotieläintilalle. Naururypyt paljastivat, ettei hän ollut vakavissaan.

»Halutaan, halutaan», manguimme, vaikka tiesimme, että isä vitsaili. Kai hän teki sen nostattaakseen tunnelmaa.

Iltaisin isä lähti tehtaalle, jossa hän kokosi aamuyöhön asti piirilevyjä. Vihreiden levyjen pinnalla kulki ohuita metallisia viivoja, jotka piirsivät monimutkaista

karttaa. Saimme pieleen menneitä levyjä leikkeihimme. Kun aamulla heräsimme lähteäksemme kouluun, oli isä palannut jo töistä ja raahustanut hiljaa portaat ylös nukkumaan. Söimme sokerilla päällystettyjä muroja. Sokeri suli maitoon ja teki siitä makeaa.

»Annetaan isän nukkua», äiti sanoi.

Isä oli yhä unessa, kun palasimme koulusta. Hän oli siirtynyt päivän aikana harmaalle, kauhtuneelle sohvalle olohuoneeseen ja nukahtanut uudelleen television ääreen. Pistävä unihiki leijaili olohuoneessa. Televisio selosti loputtomasti vieraila kielillä paikoista, jotka olivat tuttuja vain hänelle. Osasin uutiskanavien tunnusmusiikit jokaista tahtia myöten. Musiikissa oli vauhtia, muttei liikaa – paniikkiin ei ollut syytä. Uutiskanavat BBC ja CNN kertoivat vuorotellen tapahtumista siellä jossain. Isä tunnisti kylien, kaupunkien ja poliitikkojen nimiä. Hän selosti usein äidille kiihtyneenä näkemäänsä. Hän pysähtyi television eteen puremaan kynsiään ja lisäsi kaukosäätimellä ääntä niin, että pelkäsin naapurien valittavan. Uutisankkurit tai luotiliiveihin pukeutuneet toimittajat selostivat kiihkeästi.

Toisinaan ruudussa haastateltiin isän tai hänen tuttaviansa näköisiä ihmisiä. Naiset itkivät ja ojentelivat käsiään anovasti kohti kameraa, kun taas miehet korottivat tuohtuneesti ääntään. Tunnistin puheen rytmin samaksi, jolla isä puhui ystävilleen sieltä jostain. Minulle ruudulla vilahtavat paikat olivat tuntemattomia, sillä olimme käyneet isän kotikylässä vain kerran, kun olin niin pieni, että jälkikäteen viikot olivat päässäni epävireistä hälyä. Silloin tällöin hälyn keskeltä erottui kirkkaana kuva, ääni tai haju. Aasin vinkuvat hirnahdukset takapihoilla

pikkukylässä, jossa isä oli kasvanut. Isoäidin pihan vaaleanruskea kiveys, jonka aurinko oli korventanut niin kuumaksi, että jalkapohjia kirveli, jos uskaltauduin ulos ovesta ilman sandaaleja. Kun auringon polte illalla hellitti, heinäsiirkat sirittivät kilpaa pimeässä.

Isä oli vihainen televisiota katsoessaan. Hän puhui kiihtyessään liian kovaa, saarnasi pitkään tilanteesta siellä jossain. Hän selosti, miten monin eri tavoin hänen kansaansa kohtaan oli tehty väärin. Ihmiset oli ajettu kodeistaan. Maata vietiin hivuttaen koko ajan lisää. Koteja ajettiin puskutraktoreilla matalaksi. Television ruudulla talot näyttivät lapiolla murskatuilta hiekkalaatikon rakennelmilta, mutta joukosta pilkkisti oikeita tavaroita, jotka olivat tehneet kodin. Kaasuhella, taulu, sohva. Toisia, vuosikymmeniä sitten anastettuja taloja asuttivat uudet ihmiset, tai sitten raunioiden päälle oli istutettu puita peittämään jäljet. Halusin paeta paikalta, kun isä alkoi puhua vääryydestä. Rintaa painoi tunne, että olimme surkeita hippusia, vailla voimaa vaikuttaa.

Isän vielä nukkuessa kiskoin tuolin kaapin eteen ja kaivoin sieltä hapankorppuja ja kaakaojauhetta. Voitelin itselleni ison korppukasan ja sekoitin maitoon monta lusikallista kaakaojauhetta, sillä kukaan ei ollut rajoittamassa. Orvokkipiirroksella koristellun mukin pinnalle jäi kellumaan makeita jauhopaakkuja. Vein evääni yläkertaan huoneeseen, jonka jaoin Ellin kanssa. Olimme saaneet huoneeseen aarteen, ukin vanhan television. Se oli paksu mötikkä, joka vei kokonaisen nurkkauksen. Katsoimme Marienhofia ja kadehdimme tyttöjen farkkutakkeja, rastoja ja rakkaushuolia, joita hahmoille vääjäämättä syntyi.

Jos isällä oli hyvä päivä, hän oli keittiössä tulles-
samme koulusta kotiin. Asunnon täytti tomaattikas-
tikkeen tuoksu. Liedellä kihisi isän punakantinen jätti-
kattila, jonka hopeanharmaisiin pintoihin oli pinttynyt
rasvaa. Äiti auttoi kantamaan lautaset, aterimet ja lasit
pöytään, mutta hän oli vain apurin roolissa. Isä asetteli
juhlallisesti keskelle pöytää leveän hopeatarjottimen,
jolle hän kumosi höyryävän kattilan kuin hiekkakakun.
Isä kopautti kauhalla kattilaansa ja tarttui sen kahvoista.
Hitaasti ja varoen hän nosti kattilaa, jonka alta paljastui
kattilan muotoa noudatteleva röykkiö sahramin kel-
taiseksi värjäämää, höyryävää riisiä. Riisiröykkiöiden
joukosta pilkisti kikherneitä, munakoisonriekaleita ja
kukkakaalinnappuja. Ruokaa kutsuttiin maklubeksi,
mikä tarkoittaa ylösalaisin. Isä kaapi kattilan pohjalle
jääneet riisinjämät omalle lautaselleen. Kauhoimme
tottuneesti riisikeoista syötävää. En pitänyt kikherneen
jauhoisesta mausta, joten noukin lautaselleni makeita
kukkakaaleja. Isä tarttui jugurttikulhoon ja kauhaisi
meille nokareet. Ei suomalaista juoksevaa jugurttia vaan
paksua turkkilaista.

Salaatti maistui kotona aivan toiselta kuin koulun
maulttomat porkkana- ja lantturaasteet tai vettyneet sa-
laatinlehdet ja raat tomaatit. Isä osasi odottaa, että to-
maatit pehmenivät ja kypsyivät ennen kuin otti ne kä-
sittelyyn. Oliiviöljy sai vihannekset kiiltelemään, sillä isä
valutti sitä reippain lorauksin. Kun aloitin päiväkodin,
minulla oli vaikeuksia tottua suomalaisiin, maltillisesti
maustettuihin ruokiin.

»Opettajat olivat huolissaan, ettet syö mitään. Ihmet-
telimme, sillä kotona kyllä söit aina hyvin», äiti kertoi.

Ruuasta saattoi puhua kepeästi, sillä se oli hyvää siellä jossain. Äiti muisteli matkaamme isän kylään. Olimme körötelleet halki Euroopan pienellä, punaisella Fordilla. Hikiset lapset takapenkillä. Kreikassa isä oli hehkunut, sillä paikallinen ruoka oli saanut hänet tuntemaan olonsa kotoisaksi.

»Ja kyllähän vihannekset maistuvat Välimerellä aivan erilaisilta. Tomaateissa on ihan toinen maku», äiti todisti.

Matkasta oli jo vuosia, enkä muistanut itse, miltä tomaatit Kreikassa olivat maistuneet. Muistin, että ylläni oli ollut matkaa varten ostettu kevyt valkoinen paita, jonka hihat olivat kukikasta pitsiä. Muistin suuren temppelin, jonka pylvästä vasten äiti oli pyytännyt minua nojaamaan ottaakseen valokuvan. Olin katsellut ohikäveleviä turistiryhmiä ujosti. Olin pelännyt eksyväni vanhemmistani. Kreikasta olimme jatkaneet matkaa laivalla Välimeren kaakkoisnurkkaan sinne jonnekin, missä isä oli lapsuutensa viettänyt. Toiseen koko perheen matkaan ei koskaan ollut rahaa.

Isän perhe oli olemassa kalliiden kaukopuheluiden päässä. Isä käveli ympäri olohuonetta pidellen lankapuhelinta käsissään ja puhui kieltä, jota käyttäessä hänen nyanssinsa tulivat ymmärretyksi. Hän oli toinen ihminen, koko olemuksellaan läsnä, vaikka puhelimen johto vangitsi hänet kiertämään kehää matolla. Joskus isä kutsui minut viereensä ja kertoi mummun tai jonkun tädeistäni haluavan puhua. Seisoin kankeana mutta kuuliaisesti paikoillani, kun hän työnsi luurin korvalleni. Luuri oli isän jäljiltä lämmin poskeani vasten. Sitti, isoäitini, puhui ääni väristen, ja arvelin hänen

kertovan kaipauksestaan, vaikka ymmärsin vain nimeni, jonka mummu lausui välillä valittaen. Amira, Amira. Minulla ei ollut antaa mitään takaisin. Hymähtelin vaivaantuneesti osoittaakseni sittin sanojen tuleen perille puhelimen lankoja pitkin. Katselin odottavasti isää, ja pian hän otti luurin takaisin korvalleen.

Olin poiminut isän kielestä sanoja. Battikh, vesimeloni. Isä osasi valita mehevimmät vesimelonit kaupasta ja leikkeli meille palasia jälkiruuaksi. Vesimeloni oli ainoa sana, jonka ajattelin ensimmäisenä isän kielellä. Sanan hayawan tunsin myös. Sen kuullessamme tiesimme sisareni Ellin kanssa tehneemme jotain väärää. Kun jompi kumpi meistä oli onnistunut sotkemaan huoneemme tavallistakin pahemmin tai leikki ja kiehnäsi ruokapöydässä unohtaen syödä, isä huudahti kulmakarvat leiskuen hayawan, eläin. Olin oppinut isältä myös sanan habibti, rakkaani, vaikkei sana tullut häneltä yhtä luontevasti enää myöhemmin, kun kasvoini ja välillemme tuli etäisyys.

Ala-asteella isä vei minut ja Ellin arabian tunneille. Tunnit olivat kerran viikossa myöhään iltapäivällä toisella koululla, joten isä ajoi meidät tyhjään ja vieraaseen rakennukseen tapaamaan pientä joukkoa lapsia, joilla oli tummat hiukset ja vieraat nimet kuten meilläkin. Nolotti, sillä halusin olla kuin muut. Ei se, joka pisti ensimmäisenä silmiin luokkakuvassa tai jolta vieraat aina kysyivät eksoottisen nimen alkuperää. Olin oppinut selostamaan, miten isäni oli sieltä jostain mutta äitini oli suomalainen, enkä ollut koskaan asunut isäni maassa. Vain ulkokuoressani oli jotain vierasta. Elli ryhtyi epä-

röimättä liittolaisekseni ja niin käytimme arabian tunnit murjottamiseen. Muut lapset puhuivat vanhempiensa kanssa arabiaa. He naureskelivat sujuvalla kielellään minulle ja Ellille, kun tapailimme haparoivasti aakkosia.

»Miksi te ette puhu arabiaa», kysyi pitkä ja äänekäs poika, kun opettaja juoksi hakemaan printteriin jääneitä tulosteita. Hänen pikkusisarensa tirsкуi vieressä.

En osannut vastata mutta näytin kieltä. Poika kanteli heti opettajan palatessa luokkaan ja sain moitteet. Seuraavalla tunnilla istuin vielä tavallistakin yrmeämpänä ja välttelin katsekontaktia muihin oppilaisiin. Täytimme tulosteita kiusallisen pitkät minuutit. Jäljensimme koukeroisia kirjaimia ymmärtämättä, mitä ne tarkoittivat. Pian vanhempamme luovuttivat ja piinamme päättyi.

Vanhempieni puheissa vilisi nimiä. Abu Firas, ammu Omar, Riham, Mariam. Vanhempani huomauttivat minun tavanneen heidät kauan sitten siellä jossain ja olettivat, että muistaisin. Vaikka kuinka pinnistelin, oli vain hämäriä kasvoja ja epämääräisiä vierailia kielillä käytyjä keskusteluja, joita olin seurannut sivukorvalla vanhempieni jaloissa. Isäni lempisiskon nimen muistin, sillä hänen mukaansa minut oli nimetty. Tätini Amiran kasvot olivat tutut kuvista, joita isä säilytti vaatekaapin ylähyllyllä. Kuvien värimaailma oli oranssi ikään kuin ne olisivat olleet muinaishistoriaa, vaikka ne olivat vain reilun vuosikymmenen takaa. Kuvista näin, että tädillä oli samanlainen leveä ja tylppä nenä kuin minulla ja isällä. Kulmakarvat olivat yhtä tuimat, mutta silmiä reunustivat naururypyt. Isä ja hänen sisarensa Amira olivat vahvoja ihmisiä, jotka suuttuivat räjähtäen mutta

unohtivat riidat yhtä nopeasti. Niin äiti kertoi, kun tätini sydän petti lopullisesti ja kuulin isän itkun parvekkeelta.

Äiti opasti minua hämäreiden mielikuvien ja ohimennen kerrottujen anekdoottien sokkelossa ja selitti, minkä nimen takana oli serkku ja ketkä taas olivat isän sisaruksia. Isä harvoin kuvaili perhettään. Äidille hän puhui toisin, oletti tämän muistavan ja ymmärtävän.

Minulle ja sisarelleni oli annettu suomalaiset ja arabialaiset nimet, mutta vain minua kutsuttiin arabialaisella nimelläni. Amira, prinsessa. Kadehdin Elliä hänen nimestään. Amira tuntui lainatulta. Aikuiset kehuivat nimeäni joskus kauniiksi. Jotkut sanoivat teennäisesti hymyillen haluavansa yhtä hienon nimen. He sanoivat niin, sillä eivät tienneet, millaista oli kantaa eriparista nimeä. Eivät tunteneet erilaisuuden painoa. Nimeni ensimmäisellä kirjaimella oli hassu hattu. Kun joku halusi olla mukava ja kysyi, miten nimeni lausutaan oikeaoppisesti, haparoin. »Suomalaisesti Amira vaan.»

Isää katsottiin epäillen kuin vierasta. Koulussa äiti osasi kysellä opettajilta oikeilla äänenpainoilla kuulumisiamme ja nauraa oikeissa kohdissa. Isä osasi sanat mutta ei vivahteita. Hän jauhoi purkkaa hermostuneesti maiskuttaen ja puhui töksähdellen. Isä oli liian äänekkäs suomalaiseseen äänimaisemaan. Hän oli aina jollain tavoin liikaa. Näin kioskin myyjän kulmakarvojen kohoavan isän pyytäessä tulitikkuja tahattoman komentavasti ja opettajan vaihtavan jalkaansa kiusaantuneesti, kun isä ymmärsi hänet väärin. Kävi sääliksi, sillä isä yritti.

Kun isä tuli punaisella Fordillaan hakemaan meitä koulusta, hän seisoj parkkipaikalla onnettomasti eteensä

tuijottaen ja poltti ketjussa tupakkaa. Takki oli kulunut puhki ja sormet olivat tupakoinnin kellastamat. Häpesin hänen rispaantuneita vaatteitaan. Meillä ei ollut ulko-ovessamme ei mainoksia -lappua, koska vanhempani tutkivat tarkoin ruokakauppojen tarjoukset, joiden perässä kiersimme kauppoja säästääksemme jokaisen mahdollisen pennin. Isä lähetti rahaa äidilleen ja sisaruksilleen sinne jonnekin.

Tunnettu sosiologi on kuollut yllättäen sairauskohtaukseen. Hän esitti näennäisesti valtavirtaa vastaan uivia mielipiteitä kaupunkisuunnittelusta ja sosiaalisesta eriarvoistumisesta. Sellaisia mielipiteitä, jotka saattoi helposti nostaa otsikkoon siten, että ihmiset voivat jakaa sanat eteenpäin näyttääkseen, kuinka älykköjä he olivat. Sosiaalisesta mediasta olen kuullut, että sosiologilta oli katkennut verisuoni päästä. Hänen työhuoneestaan oli kuulunut kolaus.

Tunnetun sosiologin veli, arvostettu sosiaalipolitiikan tutkija, on toimittanut muistokirjoituksen minulle, kuten olemme puhelimesta sopineet. Esitän veljelle surunvalittelut ja lupaan lähettää tekstin hänelle vielä tarkistettavaksi, jos teen isoja muutoksia. Karsin lauseista hankalia rönsyjä, lisäksi puuttuvan pilkun.

Sormeni tanssivat tottuneesti näppäimistöllä, mutta ajatus harhailee. Ehkä soitan isälle viimein lounastunnilla.

Nähdessäni vanhoja opiskelukavereitani vitsailen elämästäni toimituksen takamaalla. Isot pomot – sel-

laiset, jotka harrastavat maratoneja ja hiihtoa vuorotellen ja kulkevat Marimekon mekoissa – käyvät takamailla harvoin. Olisi irvokasta mitata aamuisin, kuinka monta sekuntia lukijat ovat jaksaneet kuljettaa katsettaan muistosojen riveillä. Muistokirjoitusten luo löytävät vain tunnollisimmat, erityisen uteliaat tai ne, joiden kohdalle menetys on sattunut.

On oikeastaan ihme, että toimituksemme saa yhä olla olemassa, nauran entisille opiskelukavereille, joista on tullut purevia analyysejä kirjoittavia politiikantoinmittajia tai televisiotoimittajia, joiden äänen tunnistan ruudussa juoksevien kuvien taustalla. Kerron nauttivani elämästäni periferiassa, vaikka en sinne alun perin pyrkinyt, vaan pääsin kesätoimittajaksi sattumalta. Sinä vuonna päätoimittaja hehkutti ammattilehdessä, että lehden kesätoimittajien joukossa oli maahanmuuttajakin. Pitkin kesää metsästin kesätoimittajien joukosta maahanmuuttajaa, kunnes olin varma, että päätoimittaja oli tarkoittanut minua. Hän tuskin tarkoitti Lissua, jonka isä oli Islannista, sillä eurooppalaisten lapsia ei laskettu puolikkaiksi.

Vielä opiskeluaikana luin huolellisimmin sivut, joilla kerrottiin ulkomaista, sillä ne tuntuivat lehden painavimmilta sivuilta. Pienimmätkin uutiset olivat oikeastaan valtavia. Synkkäilmeiset toimittajat kuvasivat ihmisiä, joista myöhemmin kerrottiin historiankirjoissa tai jotka olivat kokeneet perustavanlaatuisia kauhua ja vääryyttä. Sellaisista kuin isä. Luennoilla kuvittelin itseni paikkoihin, joissa ihmiset olivat lähteneet kaduille kuolemaa uhmaten kaataakseen diktatuurin, tai rintamalinjan lähetyville sotiin, joissa muovattiin rajoja ja ihmisiä.

Rakkaudesta, vieraudesta ja vääryydestä, jolle ei ole sanoja.

Sodan leimahdus heittää toimittajana työskentelevän tyttären keskelle kiivasta identiteettikamppailua sekä julkisuudessa että henkilökohtaisessa elämässä. Alkaa matka kohti oman isän ja palestiinalaisten ja israelilaisten konfliktin parempaa ymmärtämistä.

Isä on vastustanut nuorena miehittäjää ja joutunut vankilaan. Hän on jättänyt kotinsa, löytänyt Suomesta rakkauden ja perustanut perheen, mutta mieli on ollut rikottu, eikä kaikki ole ollut tyttären lapsuudessa todellakaan hyvin.

Jotkin asiat kulkevat sukupolvelta toiselle, mutta voisiko menneen kanssa löytää jo rauhan?

Isäni appelsiininkukkien maasta on romaani, jota lävistävät pakahduttava toiseuden ja epäoikeudenmukaisuuden tuntu mutta myös itsepintainen elämänusko ja kaiken voittava rakkaus.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-51038-4